

CHRONOLOGIE: HET ANTWOORD VAN DE EUROPESE UNIE OP DE EERSTE GOLF VAN DE COVID-19-PANDEMIE*

JANUARI-AUGUSTUS 2020

DOOR **BORIS FRONTEDDU en DENIS BOUGET**

Onderzoekscentrum Sociaal Europa (OSE)

VOORWOORD**

Op 17 november 2019 verschijnt het nieuwe coronavirus (COVID-19) in Wuhan in de provincie Hubei in Centraal-China. Vanaf 22 januari 2020 brengt de Chinese regering een inperkingsplan ten uitvoer. Op 30 januari roept de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) de internationale gezondheidsnoodtoestand uit en op 11 maart verklaart ze dat het om een pandemie gaat.

Binnen de Europese Unie (EU) stellen de meeste lidstaten tussen 8 en 17 maart 2020 protocollen op voor gezondheidsbescherming en trachten ze hun acties te coördineren via de Europese Raad en de Raad van de EU, alsook de opvolging van de aanbevelingen van de Europese Commissie en Europese en internationale organisaties die actief zijn op het gebied van gezondheid. In dit kader nemen de lidstaten almaar restrictievere maatregelen, met name door middel van een algemene *lockdown*, sluiting van de landsgrenzen, beperking van het luchtverkeer, verplichte mondmaskerdracht, campagnes ter bevordering van maatregelen omtrent gezondheidsveiligheid en sluiting van scholen en bedrijven. Deze maatregelen worden geleidelijk opgeheven tussen eind april en midden mei 2020.

Enkele lidstaten voeren een ander beleid. Duitsland heeft bijvoorbeeld geen strikte inperkingsmaatregelen opgelegd, maar opteert voor een grootschalige detectiecampagne en *social distancing*. Zweden en Nederland (en aanvankelijk het Verenigd Koninkrijk) hebben een beleid gevoerd dat erop gericht is het virus zich te laten verspreiden onder

* De inhoud van deze Digest is gewijd aan de respons van de EU op de eerste golf van COVID-19 en wordt in het Engels en het Frans gepubliceerd (in de vorm van een web addendum) in het volgende boek: Vanhercke, B., Spasova, S. en Fronteddu, B. (eds.), *Social policy in the European Union: state of play 2020*, Brussel, Onderzoekscentrum Sociaal Europa (OSE) en Europees Vakbondsinstituut (ETUI) (verschijnt in januari 2021). De auteurs danken ETUI voor de toestemming voor de publicatie van deze Digest in het *Belgisch Tijdschrift voor Sociale Zekerheid*.

** Deze chronologie is grotendeels gebaseerd op de tijdlijn die werd opgesteld door Christophe Degryse (ETUI) met als titel: “*COVID Social Impact Timeline*”, zie: <https://www.etui.org/covid-social-impact> (enkel in het Engels) en op de “nieuwsbrieven gezondheidszorg” nr. 53 en 54 van Rita Baeten en Boris Fronteddu (OSE), zie: http://ose.be/health_newsletter/newsletter_gezondheidszorg.htm [geraadpleegd op 19 oktober 2020].

de bevolking om een collectieve immuniteit te bereiken en tegelijkertijd de meest risicovolle personen te beschermen.

JANUARI

28 januari: het Kroatische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie activeert de geïntegreerde regeling voor een respons op politiek niveau in crisissituaties (Integrated Political Crisis Response, IPCR) in de modus “informatieuitwisseling”. Kroatisch voorzitterschap van de Raad, persbericht van 28 januari 2020.

28 januari: de Europese Unie activeert het mechanisme voor civiele bescherming om Europese burgers te repatriëren. Dit volgt op een verzoek van Frankrijk om consulaire bijstand te verlenen aan zijn onderdanen in Wuhan, China. IP/20/142.

30 januari: de Europese Commissie doet een dringende oproep tot het indienen van blijken van belangstelling voor onderzoeksprojecten rond de epidemie, het klinische beheer ervan, de paraatheid en respons op het gebied van volksgezondheid. Europese Commissie, *Advancing knowledge for the clinical and public health response to the 2019-nCoV epidemic* (enkel in het Engels).¹

FEBRUARI

4 februari: het Europees Geneesmiddelenbureau (*European Medicines Agency*, EMA) activeert zijn beheerplan voor nieuwe gezondheidsbedreigingen. Het Bureau analyseert de beschikbare informatie over geneesmiddelen die in ontwikkeling zijn. Het werkt samen met de volksgezondheidsautoriteiten van de EU. EMA/57041/2020

13 februari: op basis van een oriëntatienota van het Kroatische voorzitterschap neemt de Raad conclusies aan over de uitbraak van COVID-19 met het oog op de versterking van de Europese en internationale samenwerking op het gebied van volksgezondheid en verwelkomt hij de respons van de EU op de dreiging van een eventuele pandemie. Raad van de EU, conclusies van 13 februari 2020.

24 februari: de Europese Commissie deblokkeert een hulppakket van 232 miljoen EUR ter ondersteuning van de Wereldgezondheidsorganisatie (114 miljoen), onderzoek (100 miljoen), het Afrikaanse continent (15 miljoen) en de repatriëring van Europese onderdanen die zich in Wuhan bevinden (3 miljoen). IP 20/316.

---

(1) Voor de raadpleging van de door de Europese Commissie (mede)gefinancierde onderzoeksprojecten in verband met COVID-19, zie: *European Commission research projects on Coronavirus* (enkel in het Engels), https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/health-research-and-innovation/coronavirus-research-and-innovation_en [geraadpleegd op 19 oktober 2020].

28 februari: de Commissie richt een aanbesteding tot de lidstaten voor de aanschaf van handschoenen en beschermende kledij. IP 20/523.²

MAART

2 maart 2020: het Kroatische voorzitterschap van de Raad van de EU zet de IPCR in de modus “volledige activering”. Raad van de EU, Persbericht van 2 maart 2020.

2 maart: het Europees Parlement schorst al zijn niet-wetgevende activiteiten. EP, PC D(2020)9024.

9 maart: Italië is het eerste Europese land dat zijn hele bevolking in lockdown plaatst. Euronews, 10 maart 2020.

10 maart: eerste vergadering van de uitvoerende stuurgroep van de EU over het tekort aan geneesmiddelen als gevolg van grote gebeurtenissen.³ EMA, 10 maart 2020.

11 maart: de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) noemt de uitbraak van COVID-19 een ‘pandemie’. WGO, Toespraak van de directeur-generaal van de WGO.

12 maart: het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding (*European Centre for Disease Prevention and Control*, ECDC) beveelt *social distancing* en telewerk aan. Het Centrum roept op om alle personeelsleden en infrastructuren voor gezondheidszorg en langdurige zorg voor te bereiden op de aanpak van de pandemie. ECDC, 12 maart 2020.

12 maart: de Europese Centrale Bank (ECB) kondigt nieuwe herfinancieringsoperaties op lange termijn aan, steun voor bankleningen voor de zwaarst getroffen actoren en een nieuw budget voor aankopen van activa.⁴ ECB, *Monetary policy decisions* (enkel in het Engels).

13 maart: de Europese Commissie publiceert een mededeling waarin ze alle instrumenten en mechanismen definieert die ze kan gebruiken om het hoofd te bieden aan de talrijke gezondheids-, sociale en economische uitdagingen die de pandemie met zich meebrengt. COM (2020) 112.

13 maart: de Europese Commissie neemt een aanbeveling aan waarin de marktdeelnemers en de bevoegde organismen en instanties worden opgeroepen alle maatregelen te nemen die hun ter beschikking staan om ervoor te zorgen dat het

(2) De Europese Commissie heeft ook aanbestedingen uitgeschreven op 17 maart (brillen, gelaatschermen, mondklappers en beademingsapparatuur), 19 maart (laboratoriummateriaal waaronder testkits) en 17 juni 2020 (geneesmiddelen voor intensieve verzorgingseenheden). 26 lidstaten hebben deelgenomen aan deze aanbestedingen. Zie: Europese Commissie, respons op het coronavirus, Volksgezondheid, https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/public-health_nl [geraadpleegd op 4 november 2020].

(3) Deze groep bestaat uit het Europees Geneesmiddelenbureau (EMA), de Europese Commissie en vertegenwoordigers van de bevoegde nationale autoriteiten.

(4) Zie item van 24 maart i.v.m. *Pandemic Emergency Purchase Programme*.

aanbod van persoonlijke beschermingsmiddelen voldoet aan de steeds toenemende vraag in de EU. PB L 79I van 16 maart 2020, pp. 1-5.

15 maart: de Europese Commissie neemt een uitvoeringsverordening aan die een voorafgaande toestemming oplegt voor de export van persoonlijke beschermingsmiddelen buiten de Unie. PB L 77I van 15 maart 2020, pp. 1-7 en PB C 91I van 20 maart 2020, pp. 10-15).⁵

16 maart: de Europese Commissie publiceert richtsnoeren om de controle aan de buitengrenzen van de EU te vergemakkelijken en te coördineren in het kader van de tijdelijke beperking van niet-essentiële verplaatsingen naar Europa.⁶ PB C 102I van 30 maart 2020, pp. 3-11.

16 maart: de Europese Commissie publiceert richtsnoeren over de mobiliteit tussen lidstaten binnen de EU: de mobiliteit van zieken om toegang te krijgen tot gezondheidszorg; doortocht van grensarbeiders, vooral uit de gezondheidssector; vrij verkeer van essentiële goederen.⁷ Tegelijkertijd geeft de Commissie richtsnoeren voor grenscontroles en bevestigt zij dat medische apparatuur en materiaal essentiële goederen en diensten zijn waarvoor het vrije verkeer van cruciaal belang is. PB C 86I van 16 maart 2020, pp. 1-4 en PB C 86I van 16 maart 2020, pp. 1-4.

17 maart: een Oostenrijks vliegtuig, medegefinancierd door de Europese Unie, repatriëert 290 Europese burgers uit Marrakech (Marokko) naar Wenen. Het gaat om de eerste repatriëring die georganiseerd werd in samenwerking met het Europees mechanisme voor civiele bescherming in het kader van de gezondheids crisis.⁸

17 maart: de Europese Raad stelt vijf prioriteiten vast: beperking van de verspreiding van het virus, beschikbaarstelling van medisch materiaal binnen de EU, bevordering van onderzoek, bestrijding van de sociaal-economische gevolgen van de pandemie en repatriëring van Europese burgers die vastzitten in derde landen. Conclusies van de voorzitter van de Europese Raad, 17 maart 2020.

17 maart: de Europese Investeringsbank (EIB) mobiliseert 40 miljard EUR om kleine en middelgrote ondernemingen en intermediaire ondernemingen te financieren. De lidstaten worden verzocht aanvullende garanties te geven om deze steun doeltreffend te maken. EIB, 2020-086-FR.

(5) Dit kader voor exportbeperkingen wordt versoepeld op 23 april (PB L van 24 april 2020, pp. 7-15).

(6) Zie ook: 11 juni 2020, de Commissie publiceert een mededeling waarin de lidstaten worden opgeroepen om de controle aan de buitengrenzen van de EU te handhaven tot 30 juni 2020. (COM(2020) 399).

(7) Zie in dit verband de mededeling van de Commissie over de tenuitvoerlegging van de in de richtsnoeren voor grensbeheersmaatregelen vastgestelde wegen ter bescherming van de volksgezondheid en ter waarborging van de beschikbaarheid van essentiële goederen en diensten. PB C 96I van 24 maart 2020, pp. 1-7.

(8) Voor alle repatriëringsvluchten zie: Europese Commissie, *Summary tables of repatriation flights*, 29 juli (enkel in het Engels), https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/summary_tables_of_repatriation_flights_29_july_2020_002.pdf [geraadpleegd op 19 oktober 2020].

17 maart: de Europese Commissie richt een adviesgroep rond COVID-19 op. Deze groep, bestaande uit epidemiologen en virologen, is belast met het opstellen van richtsnoeren voor het beheer van risico's in verband met de pandemie. C(2020) 1799.

18 maart: de Europese Commissie beveelt maatregelen aan met betrekking tot de nationale *testing*-strategieën en specificereert criteria om social distancing en lockdown van de bevolking op te leggen. Europese Commissie, *COVID-19: EU recommendations for community measures* en EC, *COVID-19: EU recommendations for testing strategies* (enkel in het Engels).

19 maart: de Europese Commissie keurt een mededeling goed over de tijdelijke kaderregeling inzake staatssteun ter ondersteuning van de economie. Deze maatregel opent de weg naar een lange reeks uitzonderlijke toestemmingen voor staatssteun en betekent een echte paradigmaverschuiving in het licht van het politieke beleid dat volgde op de financiële crisis van 2008.⁹ PB C 91I van 20 maart 2020, pp. 1-9.

19 maart: de Europese Commissie creëert in het kader van het mechanisme voor civiele bescherming van de EU een strategische reserve "RescEU" voor essentieel medisch materiaal. Dit wordt volledig gefinancierd door de EU; twee RescEU-centra zijn gevestigd in Duitsland en Roemenië. De verdeling van het materiaal naar de lidstaten wordt verzorgd door het coördinatiecentrum voor respons in noodsituaties. PB L 82I van 19 maart 2020, pp. 1-5.

23 maart: de ministers van Financiën van de EU activeren de algemene afwijkingsclausule van het Groei- en Stabiliteitspact. Deze maatregel schorst de procedures van het pact niet, maar laat toe tijdelijk af te wijken van de begrotingsverplichtingen. Raad van de EU, persbericht van 23 maart 2019.

23 maart: het *European Competition Network* (ECN) publiceert een verklaring die bedrijven in staat stelt samen te werken om aan de vraag te voldoen en herinnert eraan dat buitensporige prijzen zullen worden bestraft. *ECN joint statement* (enkel in het Engels).

24 maart: de Europese Commissie lanceert het "*COVID-19 Clinical Management Support System*". Doel hiervan is de snelle uitwisseling van informatie tussen de door de lidstaten aangewezen ziekenhuizen als referentiecentra voor COVID-19 te vergemakkelijken. *European Reference Network*, persbericht van 30 maart 2020 (enkel in het Engels).

(9) Op 4 april en 13 juni keurt de Commissie mededelingen goed waarin deze tekst wordt verduidelijkt, teneinde een lijst op te stellen van de aanvullende steunmaatregelen die verenigbaar worden geacht met het Gemeenschapsrecht (PB C 112I van 4 april 2020, pp. 1-9 en PB C 164 van 13 mei 2020, pp. 3-15). Voor raadpleging, zie: Europese Commissie, *Competition, State aid rules and coronavirus* (enkel in het Engels), https://ec.europa.eu/competition/state_aid/what_is_new/covid_19.html [geraadpleegd op 19 oktober 2020].

24 maart: de Europese Centrale Bank lanceert een tijdelijk programma voor de aankoop van activa, het *Pandemic Emergency Purchase Programme* (PEPP), met een budget van 750 miljard EUR tot eind 2020. PB L 91 van 25 maart 2020, pp. 1-4.

25 maart: de Europese Commissie herzielt het werkprogramma Horizon 2020 om prioriteit te geven aan onderzoeks- en innovatieprojecten in de strijd tegen COVID-19. Horizon 2020, mededeling van 25 maart 2020 (enkel in het Engels).

25 maart: de Europese Commissie publiceert richtsnoeren voor de selectie van buitenlandse directe investeringen (BDI). Dit is een antwoord op de risico's van de buitenlandse verwerving van capaciteit voor de gezondheidszorg of aanverwante activiteiten. PB C 99I van 26 maart 2020, pp. 1-5.

26 maart: het ECDC publiceert aanbevelingen voor het gebruik van stoffen mondknagers, de sterilisatie van beademingstoestellen en chirurgische maskers in zorginstellingen in geval van een tekort aan materiaal. ECDC, *Technical report* (enkel in het Engels).

27 maart: de Europese Commissie neemt een mededeling aan *om de lidstaten te helpen bij het handhaven en vergemakkelijken van luchtvrachtoperaties, met name voor essentiële goederen zoals levensmiddelen en medische benodigdheden*. PB C 100I van 27 maart 2020, pp. 1-4.

30 maart: het Europees Parlement en de Raad ondertekenen een verordening die de toekenning van financiële steun aan de lidstaten en aan de landen waarvan momenteel de toetreding tot de EU wordt onderhandeld, vergemakkelijkt in geval van “ernstige volksgezondheidsproblemen”. PB L 99 van 31 maart 2020, pp. 9-12.

30 maart: de Europese Centrale Bank raadt de kredietinstellingen aan om de uitkering van dividenden aan de aandeelhouders op te schorten en geen onherroepelijke verbintenissen meer aan te gaan met betrekking tot de betaling ervan, minstens tot 1 oktober 2020. PB C 102I van 30 maart 2020, pp. 1-2.

30 maart: de Europese Commissie publiceert een mededeling met het oog op het vrije verkeer van werknemers die essentiële beroepen uitoefenen (met inbegrip van grensarbeiders en gedetacheerde werknemers). PB C 102I van 30 maart 2020, pp. 12-14.

30 maart: de Europese Commissie roept de lidstaten op om hun nationale strategieën in het licht van haar aanbevelingen in perspectief te plaatsen en verdere maatregelen te nemen om de druk op de nationale gezondheidsstelsels te verminderen. Europese Commissie, *European Commission Recommendations on health systems resilience* (enkel in het Engels).

30 maart: de voorzitters van de Raad en het Parlement ondertekenen het “Investeringsinitiatief Coronavirusrespons” dat de lidstaten 37 miljard EUR ter beschikking stelt door de cohesiefondsen te heroriënteren naar met name de versterking van de gezondheidsstelsels, de ondersteuning van kleine en middelgrote

ondernemingen (kmo's) en regelingen voor gedeeltelijke werkloosheid. De Raad breidt ook het toepassingsgebied van het Solidariteitsfonds van de Europese Unie uit om Europese middelen vrij te maken voor de strijd tegen COVID-19. PB L 99 van 31 maart 2020, pp. 5-8 en pp. 9-12.¹⁰

30 maart: de Raad van de EU stelt een verordening vast tot opschorting van de verplichting voor luchtvaartmaatschappijen om ten minste 80% van hun start- en landingslots te gebruiken. PB L 99 van 31 maart 2020, pp. 1-4.

APRIL

1 april: de Europese Commissie publiceert richtsnoeren over de gunning van overheidsopdrachten in geval van hoogdringendheid om de aanbestedende diensten toe te laten medisch materiaal en medische uitrusting aan te kopen. PB C 108I van 1 april 2020, pp. 1-5.

1 april: negentien lidstaten¹¹ publiceren een gezamenlijke verklaring waarin de Europese Commissie wordt opgeroepen om de nationale noodmaatregelen te monitoren om ervoor te zorgen dat deze niet in strijd zijn met de fundamentele waarden van de EU. Regering van Nederland, *Diplomatic statement 01-04-2020* (enkel in het Engels).

2 april: de Europese Commissie stelt een verordening voor betreffende een Europees instrument voor tijdelijke steun ter beperking van het werkloosheidsrisico in noodsituaties (*Support to mitigate Unemployment Risks in an Emergency*, SURE). De regeling zou een leningscapaciteit tot 100 miljard EUR hebben om het hoofd te bieden aan de plotselinge toename van de nationale overheidsuitgaven als gevolg van nationale regelingen voor gedeeltelijke werkloosheid. Met het oog op de financiering hiervan wil de Commissie leningen aangaan op de financiële markten. COM (2020) 139.

3 april: de Europese Commissie publiceert een mededeling waarin de lidstaten worden opgeroepen de grensoverschrijdende samenwerking te versterken, met name door het aanbod en de vraag naar plaatsen op het gebied van intensieve zorgen te coördineren en door het vervoer van patiënten en medisch personeel in noodsituaties te cofinancieren wanneer een lidstaat hulp aanvraagt via het mechanisme voor civiele bescherming. PB C 111I van 3 april 2020, pp. 1-5.

3 april: de Europese Commissie heft tijdelijk de btw en douanerechten op voor medische hulpmiddelen en persoonlijke beschermingsmiddelen die vanuit derde landen worden ingevoerd naar de EU. PB L 103I van 3 april 2020, pp. 1-3.

(10) Op 23 april 2020 nemen het Europees Parlement en de Raad aanvullende maatregelen in het kader van het "Investeringsinitiatief Coronavirusrespons Plus" om het gebruik van de structuur- en investeringsfondsen flexibeler te maken (PB L 130 van 24 april 2020).

(11) België, Bulgarije, Cyprus, Denemarken, Duitsland, Estland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Nederland, Portugal, Roemenië, Spanje en Zweden.

6 april: EMA kondigt de invoering van het i-SPOC systeem aan waarmee farmaceutische bedrijven het bureau rechtstreeks kunnen informeren over de risico's van een tekort aan geneesmiddelen die nuttig zijn voor de strijd tegen COVID-19. EMA, Persbericht van 6 april 2020 (enkel in het Engels).

6 april: de Commissaris voor de mensenrechten van de Raad van Europa, Dunja Mijatović, roept de 47 lidstaten op om dringende maatregelen te nemen om de rechten van de gedetineerden te beschermen. COE, Commissaris voor de mensenrechten, verklaring van 6 april 2020.

7 april: de Europese Centrale Bank neemt een pakket maatregelen aan om de financiering door banken van leningen aan ondernemingen en huishoudens te vergemakkelijken. ECB, *ECB announces package of temporary collateral easing measures* (enkel in het Engels).

8 april: de Europese Commissie, de lidstaten, de *European Blood Alliance* (EBA), het ECDC en andere gezondheidswerkers ontwikkelen een gemeenschappelijk programma voor donatie, inzameling, controle, behandeling, opslag, distributie en opvolging van plasma voor de behandeling van COVID-19. Europese Commissie, COVID-19 *Convalescent Plasma Transfusion*.

8 april: de Europese Commissie publiceert richtsnoeren om het risico op een tekort aan essentiële geneesmiddelen te verminderen. PB C 116I van 8 april 2020, pp. 1-6.

8 april: de Europese Commissie publiceert een tijdelijk kader dat bedrijven onder voorwaarden toelaat om de productie, het voorraadbeheer en de distributie te coördineren om tekorten aan essentiële medische apparatuur en producten te voorkomen. PB C 116I van 8 april 2020, pp. 7-10.

8 april: de Europese Commissie verzoekt de lidstaten en geassocieerde landen van het Schengengebied om de beperking van niet-essentiële verplaatsingen vanuit derde landen naar de EU+-zone te verlengen tot 15 mei 2020. COM (2020) 148.

8 april: het ECDC publiceert aanbevelingen om patiënten zo snel mogelijk uit ziekenhuizen te halen om de zorgcapaciteit voor ernstig zieke patiënten te vrijwaren. ECDC, *Technical report* (enkel in het Engels).

8 april: het ECDC is van mening dat het risico groot is dat de capaciteit van de gezondheids- en socialezekerheidsstelsels in de EU/EER en het Verenigd Koninkrijk wordt overschreden. ECDC, *Rapid risk assessment: Coronavirus disease 2019 - eighth update* (enkel in het Engels).

14 april: de Europese Commissie publiceert richtsnoeren waarin de lidstaten worden opgeroepen de gezondheid van werknemers in het zeevervoer, zeelieden, passagiers en andere personen aan boord van schepen te beschermen. PB C 119, 14 april 2020, pp. 1-8.

15 april: de Europese Commissie publiceert richtsnoeren voor de *in vitro* diagnostische testen voor COVID-19 en hun prestaties. PB C 122I van 15 april 2020, pp. 1-7.

15 april: het Europees Parlement neemt een resolutie aan waarin de lidstaten worden opgeroepen maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat werknemers, inclusief zelfstandigen, worden beschermd tegen inkomensverlies als gevolg van de pandemie. Het dringt aan op een snelle uitvoering van de tijdelijke steun ter beperking van het werkloosheidsrisico in noodsituaties (SURE). EP, 2020/2616(RSP).

17 april: de voorzitters van de Europese Raad en de Europese Commissie publiceren een gemeenschappelijke routekaart voor de opheffing van de inperkingsmaatregelen. Het instrument voor noodhulp is het financiële luik en de voorbereiding voor herlancering na COVID.¹² PB C 126 van 17 april 2020, pp. 1-11.

17 april: de Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen (*European Insurance and Occupational Pensions Authority*, EIOPA) publiceert een beginselverklaring om de impact van COVID-19 op de sector van de bedrijfspensioenen te verzachten. *EIOPA statement to mitigate the impact of Coronavirus on pensions*, (enkel in het Engels).

17 april: de Europese Commissie publiceert richtsnoeren om de continuïteit van de asielprocedures te waarborgen en tegelijkertijd de gezondheid en de fundamentele rechten van personen te beschermen. PB C 126 van 17 april 2020, pp. 12-27.

17 april: het Europees Parlement en de Raad wijzigen de EU-begroting voor 2020 door “de marge voor onvoorziene uitgaven” te gebruiken om de lidstaten dringend hulp te bieden en de mechanismen voor civiele bescherming en RescEU te versterken. PB L 125 van 21 april 2020, pp. 5-6.

21 april: de voorzitters van de Europese Raad en de Commissie publiceren een routekaart voor een globaal herstelplan dat met name gericht is op het herstellen van de volledige functionaliteit van de interne markt en op het leveren van een “ongekende” investeringsinspanning. Europese Raad en Europese Commissie, een routekaart voor herstel.

22 april: de ECB versoepelt haar criteria voor de aankoop van financiële effecten om te vermijden dat ratingbureaus de notering van Europese activa massaal verlagen. ECB, *ECB takes steps to mitigate impact of possible rating downgrades on collateral availability* (enkel in het Engels).

23 april: het Europees Parlement en de Raad van de EU ondertekenen een verordening om de synergieën tussen het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO),

(12) Om de lijst van acties te raadplegen die werden ondernomen via het Instrument voor noodhulp (productie en bevoorrading van behandelingen, transport van essentiële goederen, medische teams en patiënten, opleiding van gezondheidswerkers in de intensieve zorgen), zie: Europese Commissie, reactie op het coronavirus, instrument voor noodhulp, https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/emergency-support-instrument_nl [geraadpleegd op 19 oktober 2020].

het Europees Sociaal Fonds (ESF) en het Cohesiefonds te versterken. PB L 130 van 24 april 2020, pp. 1-6.

24 april: het Europees Agentschap voor veiligheid en gezondheid op het werk (EU-OSHA) publiceert richtsnoeren voor de terugkeer naar het werk, met name inzake risicobeoordeling, beheer van afwezigheden en telewerk. EU-OSHA, COVID-19: terug naar de werkplek – Aanpassing van Werkplekken en veiligheidsmaatregelen voor werknemers.

24 april: de voorzitter van de Europese Commissie lanceert in samenwerking met andere internationale actoren, waaronder de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO), een oproep tot giften om de toegankelijkheid van opsporings- en behandelingstesten en de ontwikkeling van vaccins te verbeteren. Europese Commissie, wereldwijde respons op het coronavirus.

24 april: het Europees Parlement en de Raad van de EU ondertekenen een verordening waarbij het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) wordt gemachtigd om specifieke maatregelen in de visserij- en aquacultuursector te ondersteunen om de gevolgen van de pandemie te beperken. PB L 130 van 24 april 2020, pp. 11-17.

29 april: de Europese Commissie neemt een pakket maatregelen aan ter ondersteuning van het lucht-, spoor-, zee-, wegvervoer en de binnenvaart. Voor al deze maatregelen zie: Europese Commissie, *Coronavirus: package of measures to support transport sector* (enkel in het Engels).

MEI

4 mei: de Europese Commissie neemt elf uitvoeringsverordeningen aan ter ondersteuning van de agrovoedingssector en stelt de lidstaten voor om de fondsen voor plattelandsontwikkeling te gebruiken om landbouwers en voedingsbedrijven schadeloos te stellen. PB L 140 van 4 mei 2020.

6 mei: de Europese Commissie publiceert haar economische vooruitzichten voor het voorjaar van 2020 en stelt een “diepe en ongelijke” recessie en een onzeker herstel vast. Europese Commissie, *European Economic Forecast, Spring 2020* (enkel in het Engels).

8 mei: de Europese Commissie publiceert een mededeling om het vrije verkeer van gezondheidswerkers te waarborgen en de erkenning van hun kwalificaties bij grensoverschrijdend verkeer te vergemakkelijken. PB C 156 van 8 mei 2020, pp. 1-4.

8 mei: de ministers van Financiën van de eurozone komen tot een akkoord over de modaliteiten van de ondersteuningsregeling voor de bestrijding van de pandemische crisis (*Pandemic Crisis Support*). Het betreft een kredietlijn van 540 miljard EUR. De leningen zullen worden toegekend via het Europees Stabiliteitsmechanisme (ESM) op voorwaarde dat de lidstaten van de eurozone die steun aanvragen, zich ertoe verbinden deze fondsen te gebruiken voor de financiering van directe en indirecte kosten in

verband met gezondheidszorg, behandeling en preventie van COVID-19. Eurogroep, *Eurogroup Statement on the Pandemic Crisis Support* (enkel in het Engels).

13 mei: de Europese Commissie publiceert richtsnoeren en aanbevelingen om de beperkingen op recreatieve reizen geleidelijk af te schaffen en toeristische ondernemingen in staat te stellen hun activiteiten weer op gang te brengen. Om alle teksten van het “toerismepakket” te bekijken. IP 20/854.

18 mei: Duitsland en Frankrijk doen een voorstel voor een Europees herstelplan van 500 miljard EUR. Het voorstel voorziet met name in de mogelijkheid voor de EU om op de financiële markten te lenen. France Diplomatie, Frans-Duits initiatief voor Europees herstel naar aanleiding van de coronacrisis.

19 mei: tijdens de 73^e Wereldgezondheidsvergadering van de Wereldgezondheidsorganisatie nemen 130 landen een resolutie aan waarin ze zich ertoe verbinden een eerlijke toegang te verzekeren tot alle producten en technologieën die essentieel zijn voor de bestrijding van COVID-19. WGO, een historische gezondheidsvergadering die eindigt met een wereldwijd engagement voor de respons op COVID-19.

19 mei: het ECDC publiceert richtsnoeren voor de lidstaten, die voorzien in de invoering van monitoringsystemen bij instellingen voor langdurige zorg en die doelstellingen voor monitoringstrategieën vaststellen. ECDC, *Surveillance of COVID-19 at long-term care facilities in the EU/EEA* (enkel in het Engels).

19 mei: de Raad van de EU neemt het Europese instrument “SURE” aan voor tijdelijke steun ter beperking van het werkloosheidsrisico in noodsituaties. PB L 159 van 20 mei 2020, pp. 1-7, zie item van 2 april.

20 mei: de Europese Commissie publiceert haar landenspecifieke aanbevelingen in het kader van het Europees semester. Voor het eerst worden gezondheidsaanbevelingen gericht aan alle lidstaten. Europese Commissie, *2020 European Semester: Country Specific Recommendations/Commission Recommendations*.

26 mei: de EIB stemt in met de oprichting van een pan-Europees garantiefonds van 25 miljard EUR voor de financiering van ondernemingen die “levensvatbaar zijn op lange termijn maar in moeilijkheden verkeren”. Om het fonds operationeel te maken, moeten de lidstaten een bijdrage leveren aan dit budget. EIB, 2020-126-FR.

27 mei: het Europees Parlement en de Raad van de EU ondertekenen een besluit om bepaalde derde landen, die door de pandemie en de gevolgen daarvan zijn gedestabiliseerd, 3 miljard financiële steun te bieden ter ondersteuning van hun economieën en structurele hervormingen. PB L 165 van 27 mei 2020, pp. 31-37.

27 mei: het Europees Ondersteuningsbureau voor asielzaken (*European Asylum Support Office*, EASO) herneemt geleidelijk zijn activiteiten in Griekenland, Cyprus, Malta en Italië, nadat deze in maart 2020 waren verminderd in het kader van de pandemie. EASO, *EASO resuming full operational activities in Member States* (enkel in het Engels).

27 mei: de Europese Commissie publiceert een mededeling die de basis legt voor een herstelplan. Ze stelt voor om een nieuw instrument te creëren, “Next Generation EU” met een budget van 750 miljard EUR en een doelgerichte versterking van de EU-begroting voor 2021-2027, waardoor de totale capaciteit van het herstelplan 1.850 miljard EUR bedraagt. COM (2020) 456.

28 mei: de Europese Commissie stelt voor om van 2020 tot 2022 de financiële middelen van het EFRO, het ESF en het FEAD te verhogen om de lidstaten het hoofd te helpen bieden aan de sociale en economische gevolgen van de pandemie. COM (2020) 223.

28 mei: de Europese Commissie stelt voor om het toepassingsgebied van het Europees Sociaal Fonds plus (ESF+), met name de maatregelen ter ondersteuning van regelingen voor gedeeltelijke werkloosheid, uit te breiden tot personen die niet onmiddellijk sociaal-economisch kwetsbaar zijn. COM (2020) 447.

28 mei: de Europese Commissie stelt een nieuw gezondheidsprogramma “EU4Health” voor. Dat voorziet in maatregelen om het medisch personeel te versterken, de productie van geneesmiddelen en de levering van apparatuur veilig te stellen en de toegang tot essentiële goederen en diensten te waarborgen. EU4Health zou een uitzonderlijk hoog budget van 9,4 miljard EUR krijgen. COM (2020) 405.

29 mei: de Europese Commissie stelt een nieuw instrument voor ter ondersteuning van de solvabiliteit. Het is gebaseerd op het Europees strategisch investeringsfonds en heeft tot doel particuliere middelen te mobiliseren om “levensvatbare” bedrijven in de sectoren, regio’s en landen die het hardst door de pandemie worden getroffen, dringend te ondersteunen. COM (2020) 404.

29 mei: de Europese Commissie stelt een ontwerpverordening voor die het toepassingsgebied van het InvestEU-programma uitbreidt om beter in te spelen op de behoeften van de Europese economie en om de strategische autonomie van de belangrijkste sectoren te verzekeren. COM (2020) 403.

JUNI

2 juni: de Europese Commissie publiceert een voorstel voor een besluit tot wijziging van de modaliteiten van het mechanisme voor civiele bescherming. Dit moet de interventiecapaciteit van de Commissie vergroten en de EU meer autonomie geven in geval van een crisis, met name op het gebied van volksgezondheid. COM (2020) 220.

3 juni: de Europese Commissie stelt voor om de algemene begroting van de EU voor 2020 te wijzigen en 11,5 miljard EUR uit te trekken om de gevolgen van de pandemie te bestrijden en de Europese economie nieuw leven in te blazen. COM (2020) 423.

3 juni: de Europese Commissie classificeert COVID-19 als pathogeen van risicogroep 3 in het licht van de richtlijn die werknemers beschermt tegen de risico’s van blootstelling aan biologische agentia op het werk. Deze beslissing wordt fel bekritiseerd door de

vakbonden die vroegen om het virus op te nemen in risicogroep 4. PB L 175 van 4 juni 2020, pp. 11-14 en ETUC, Persbericht van 14 mei 2020 (enkel in het Engels).

3 juni: de Europese Federatie van Transportwerknemers staakt alle activiteiten met het directoraat-generaal voor mobiliteit en transport (MOVE) van de Europese Commissie op het gebied van het luchtverkeer. In verschillende verslagen wordt melding gemaakt van ambtenaren van het DG die werkgevers aanmoedigen om de lonen te verlagen in de context van de pandemische crisis. ETF, Verklaring van 3 juni 2020 (enkel in het Engels).

4 juni: de ECB verhoogt het budget van het programma voor de aankoop van noodlijdende activa in geval van een pandemie (PEPP) met 600 miljard EUR tot een totaal van 1.350 miljard EUR. PB L 248 van 31 juli 2020, pp. 24-25.

8 juni: de Raad van de EU neemt maatregelen aan met betrekking tot het “Team Europa”-pakket, dat bedoeld is om financiële steun te verlenen aan derde landen om de strijd tegen COVID-19 te ondersteunen. *Council conclusions on Team Europe Global Response to COVID-19* (enkel in het Engels).

11 juni: de EIB verleent een krediet aan het bedrijf BioNTech voor de ontwikkeling en productie van een vaccin tegen het coronavirus. IP 20/1034.

13 juni: Frankrijk, Duitsland, Italië en Nederland tekenen een contract met AstraZeneca voor de aankoop van een eventueel vaccin tegen COVID-19. Frans Ministerie van Europa en Buitenlandse Zaken, *Inclusive Vaccines Alliance reaches agreement with AstraZeneca* (enkel in het Engels).

17 juni: de Europese Commissie stelt de Europese strategie voor vaccins tegen COVID-19 voor. Doel hiervan is te zorgen voor een voldoende productie van vaccins in de EU door middel van vroegtijdige aankoopcontracten waarbij gebruik wordt gemaakt van het noodhulpinstrument en een “aanpassing” van het regelgevingskader om de ontwikkeling, goedkeuring en beschikbaarheid van vaccins te versnellen. COM (2020) 245.

17 juni: de Administratieve Commissie voor de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels publiceert een beslissing die aangeeft dat de gezondheids crisis de toepassing van de normale procedures voor de terugbetaling van bepaalde sociale uitkeringen tussen lidstaten onmogelijk kan maken. PB C 259 van 7 augustus 2020, pp. 9.

18 juni: de Europese Commissie kondigt aan dat de lidstaten aanvullende financiering kunnen aanvragen bij het instrument voor noodhulp om het vervoer van goederen voor de eerste levensbehoeften, medische teams en patiënten met een COVID-19-infectie te financieren. IP 20/1118.

19 juni: de Europese Commissie stelt een verordening voor ter ondersteuning van de “spoorwegmarkt” in de context van de pandemie. COM (2020) 260.

24 juni: de Raad van de EU keurt in eerste lezing het standpunt van het Parlement goed met betrekking tot een verordening die de toekenning van leningen door kredietinstellingen aan gezinnen en ondernemingen moet vergemakkelijken. PB L 204 van 26 juni 2020, pp. 4-17 en COM (2020) 169.

25 juni: het Europees Geneesmiddelenbureau verleent een eerste voorwaardelijke vergunning voor het in de handel brengen van COVID-19. EMA, *First COVID-19 treatment recommended for EU autorisation* (enkel in het Engels).

26 juni: de Europese Commissie publiceert een verklaring over de gezondheid en veiligheid van werknemers die mogelijk zijn blootgesteld aan COVID-19. Die benadrukt de verplichting voor de werkgever om alle nodige informatie over de gezondheids- en veiligheidsrisico's en alle beschermings- en preventiemaatregelen en -acties mee te delen. PB C 212 van 26 juni 2020, pp. 8-10.

JULI

1 juli: de Europese Commissie doet een voorstel voor een aanbeveling van de Raad om het onderwijs en de beroepsopleiding van jongeren te versterken in het licht van de economische recessie en er tegelijk voor te zorgen dat ze gelijke tred houden met de verschijnselen van automatisering en digitalisering van de economie. COM (2020) 275.

1 juli: tegen de achtergrond van de recessie publiceert de Europese Commissie een mededeling die de lidstaten aanmoedigt om gebruik te maken van de middelen die worden ingezet in het kader van het programma *Next Generation EU* en van de toekomstige EU-begroting om de werkgelegenheidssteun voor jongeren te verhogen. COM (2020) 276.

8 juli: het Europees Parlement neemt een resolutie aan over de rechten van personen met een handicap tijdens de COVID-19-crisis, waarin het belang van de toegankelijkheid van sociale en gezondheidsdiensten wordt benadrukt. Europees Parlement, 2020/2680(RSP).

15 juli: de Europese Investeringsbank keurt 16,6 miljard EUR extra financiering goed, met name om de gezondheidsrespons op COVID-19 en het economische herstel te ondersteunen. EIB, 2020-197-FR.

15 juli: de Commissie stelt maatregelen voor om de gezondheidsstelsels in de EU beter voor te bereiden op toekomstige COVID-19-golven, met name op het vlak van *testing*, *contacttracing* en beschikbaarheid van medische apparatuur. COM (2020) 318.

17 juli: het Parlement en de Raad van de EU nemen een tijdelijke afwijking van bepaalde voorschriften inzake klinische proeven aan om de ontwikkeling en toelating van vaccins tegen COVID-19 te versnellen. PB L 231 van 17 juli 2020, pp. 12-16.

17 juli: op verzoek van het Europees Parlement publiceert de Europese Commissie richtsnoeren om ervoor te zorgen dat de rechten van seizoenarbeiders die door de

gezondheidscrisis ernstig in gevaar zijn gebracht, worden gerespecteerd. PB C 2351 van 17 juli 2020, pp. 1-7.

17-21 juli: de Europese Raad bereikt een akkoord over de begroting voor 2021-2027 en het herstelplan voor een totaalbedrag van 1.824,3 miljard EUR. De ambities van de Europese Commissie worden aanzienlijk naar beneden bijgesteld, met name wat betreft het programma “EU4Health”, dat van een budget van 9,4 miljard EUR naar 1,67 miljard EUR gaat (zie item van 28 mei). Het ‘kernstuk’ van het post-COVID-re lanceplan, de ‘faciliteit voor herstel en veerkracht’ heeft een budget van 672,5 miljard EUR en zou moeten dienen om groene en digitale transitie te financieren. Voorbeelden van mogelijke middelen voor de bestrijding van de pandemie zijn het ESF+ (88 miljard, een daling van 9% ten opzichte van de vorige begroting), het onderzoeksprogramma Horizon Europe (5 miljard EUR), het EU-mechanisme voor civiele bescherming (1,9 miljard EUR) en het investeringsondersteuningsfonds InvestEU (5,6 miljard EUR). Buitengewone Europese Raad, 17-21 juli 2020.

21 juli: het Europees Geneesmiddelenbureau zet een infrastructuur op voor de controle van behandelingen en vaccins tegen COVID-19 die in de dagelijkse klinische praktijk worden gebruikt. EMA, *COVID-19: EMA sets up infrastructure for real-world monitoring of treatments and vaccines* (enkel in het Engels).

22 juli: de Europese Unie cofinanciert voor 100 miljoen EUR een oproep van de Coalitie voor innovatie en paraatheid voor epidemieën (*Coalition for Epidemic Preparedness Innovations*, CEPI) ter ondersteuning van de snelle ontwikkeling en wereldwijde productie van COVID-19-vaccins. Europese Commissie, *Coronavirus: EU supports vaccine research with additional €100 million* (enkel in het Engels).

30 juli: de Europese Investeringsbank verstrekt een lening van 2 miljard EUR om de Italiaanse gezondheidssector te ondersteunen. EIB, 2020-212-FR.

31 juli: in het kader van het instrument voor noodhulp nodigt de Europese Commissie meer dan 200 bloedinzamelingsdiensten uit om financiering aan te vragen voor de aankoop van apparatuur voor de afname van plasma van bloeddonoren. IP 20/1435.

AUGUSTUS

1 augustus: de Europese Commissie financiert 23 onderzoeksprojecten in verband met de bestrijding van de pandemie voor een bedrag van 128 miljoen EUR. Europese Commissie, *New research projects on coronavirus* (enkel in het Engels).

19 augustus: de Europese Commissie zet via het noodhulpinstrument een multidisciplinair opleidingsnetwerk van gezondheidswerkers op ter ondersteuning van de intensieve verzorgingsseenheden. IP 20/1498 (enkel in het Engels).

20 augustus: de Europese Commissie rondt een reeks verkennende gesprekken met farmaceutische bedrijven af over de aankoop van een mogelijk vaccin tegen COVID-19 om de EU-vaccinbevoorrading te verzekeren. IP 20/1494.

22 augustus-28 augustus: de Europese Commissie levert medisch materiaal en beschermingsmiddelen aan Ivoorkust en Venezuela in het kader van haar programma “Wereldwijde reactie op het coronavirus”. IP 20/1509 en IP 20/1532.

24 augustus: de Europese Commissie rondt verkennende onderhandelingen met het farmaceutische bedrijf Moderna af voor de mogelijke aankoop van vaccindosissen. Dit is het vijfde bedrijf waarmee de Commissie besprekingen over een afnamecontract is begonnen. IP 20/1513.

27 augustus: de Europese Commissie tekent een eerste overeenkomst met AstraZeneca. Dit zou de aankoop van 300 miljoen vaccindoses door de lidstaten mogelijk moeten maken en omvat een optie voor 100 miljoen extra doses die naar evenredigheid van de bevolking moeten worden verdeeld. Deze overeenkomst zou ook vaccingiften mogelijk maken aan derde landen met “lage of gemiddelde inkomens”. IP 20/1524.

31 augustus: de Europese Commissie bevestigt haar engagement om deel te nemen aan het COVAX-mechanisme en investeert er 400 miljoen EUR in. COVAX, dat wordt geleid door Gavi, de Vaccin Alliantie¹³, de Coalitie voor innovatie en paraatheid voor epidemieën (CEPI)¹⁴ en de WGO, is een structuur om de ontwikkeling van een vaccin tegen COVID-19 te versnellen en een brede en eerlijke verdeling ervan te verzekeren. IP 20/1540.

---

(13) <https://www.gavi.org/fr> [geraadpleegd op 19 oktober 2020].

(14) <https://cepi.net/> [geraadpleegd op 19 oktober 2020].